

14. Mazhar Bilgin

Sofya Din Hizmetleri müşaviri

Ben 1970'den beri Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında görev yapmaktayım. Tayyar Altıkulaç'ın yazmaya karar verdiği hatıratı vesilesiyle bir döneme ışık tutmak üzere birkaç satır yazma fırsatı bulduğum için kendisine müteşekkirim.

Başta ifade edeyim ki Altıkulaç döneminde Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye'nin üniter yapısı içinde olması gereken değere kavuşmuş ve olması gereken onurlu yere gelmiştir. Aslında bu sadece benim değil, o dönemi yaşayan birçok arkadaşımın ortak görüşüdür.

Diyanet İşleri Başkanlığı bu dönemde siyasî baskıların hemen hiç yaşanmadığı, personel seçimi ve personel hareketlerinde dış etkilerden kurtarıldığı bir dönem olmuştur.

Tayyar Altıkulaç bunu temin edebilmek için bir milletvekilinin silâhlı tehdidine de mâruz kalmış, bu olay basında geniş yankı bulmuştur. Bir milletvekili dostum (rahmetli Zeki Adıyaman) bir gün bana aynen şöyle demişti: “Yahu Mazhar, bu Altıkulaç nasıl bir adammış, milletvekili falan dinlemiyor, yahu bir iş için gittik, gittiğimize pişman olduk.”

Tayyar Altıkulaç'ın birçok toplantıda söylediği “Arkadaşlar bizim sarığımız bembeyazdır, asla leke götürmez”, “Bize dışarıdan baskı yaptırmayın, her konuda bizzat kendiniz bize gelerek isteklerinizi açıkça söyleyin, aracı koyarsanız itibar kaybedersiniz” mealindeki sözleri hâfızalarımızda tazeliğini korumaktadır.

Tayyar Altıkulaç, kendi doğruları olan ve o doğrularında ısrarlı, ilkeli bir yapıya sahiptir. Bundan dolayı o dönemde çok sert ve disiplinli olarak bilinirdi. Ben yakın çevresinin onu böyle tanıttığı kanaatindeyim. Hatta merkezdeki bazı personelin T. Altıkulaç'ın bu imajını kendi yanlışlarına alet ettikleri de söylenir.

Ben 1987 yılında Hakkâri müftüsü iken personel için bir lojman almayı planlamıştım. Bunun için 20.000 TL ödenek gerekiyordu. Ancak Diyanet'ten 16.000 TL ayrılmıştı. 4000 TL farkı istemek için İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanı Kadir Albayrak'ı telefonla aradım. Kadir Bey, “Fazla ödeneğimiz yok, bu parayı gönderemeyiz” dedi. Ben kendisine “O zaman ben sn. başkan ile görüşeyim, bir de ondan isteyeyim” dedim. Kadir Bey aynen, “Tayyar Bey'i arama, sana kızabilir, azar işitebilirsin” diye cevap verdi.

Ben de kendisine, “O beni Hakkâri'ye gönderirken itiraz etmeden kabul ettiğime göre, benim bu isteğime hayır diyeceğini tahmin etmiyorum. Sen tekrar görüşmeyeceksen, bırak ben görüşeceğim” dedim. Kadir Bey hiç tahmin etmediği bu tavrım üzerine, “Aman sen arama, ben tekrar görüşeyim” dedi. Ben de, “Benim bu söylediklerimi aynen aktarabilirsin” dedim. İki saat sonra Kadir Bey beni telefonla arayarak, “Tamam ben görüştüm, Tayyar Bey, ‘O haklıdır’ dedi, parayı 16.000.- TL değil, 20.000 TL olarak gönderiyoruz” açıklamasını yaptı.

Aslında Tayyar Bey'in disiplinli ve sert mizaçlı olduğu doğru da, sertliği onun ilkelerine ve prensiplerine çok bağlı olmasından kaynaklanıyordu. 1983 yılı Kilis müftülüğüm sırasında, “Hacı Cümbüş Camii”nin açılışını yapmak üzere Gaziantep valisi, sıkıyönetim komutanı ve il müftüsü ile birlikte Kilis'e gelmişlerdi. Açılış programı başladıktan sonra protokolde beni yanına çağırdı ve davetiye üzerinde programı göstererek, “Bu programı değiştir, kaymakamlık ziyaretini namazdan önceye, açılış kurdelesini ve camiye girişi sonraya al!” dedi.

Ben de ‘‘Hocam olmaz, ben ilân ettiğim programı değiştirememe’’ dedim. Herhalde o böyle bir cevabı beklemiyordu ki, bana doğru iyice eğilerek ve gözleriyle sağı solu işaret ederek, ‘‘Peki, abdesti olmayanları ne yapacaksın? Onun için kaymakamlık ziyaretini araya koy, abdesti olmayanları zor durumda bırakma, onlara bu fırsatı tanı!’’ deyince ben derhal anladım ve ‘‘Başıstne hocam’’ dedim. Fotoğrafçı, bu bana doğru eğilme anını öyle bir yakalamış ki ikimiz de birbirimize dik dik bakıyor, parmağımızla birbirimizi işaret ediyoruz.

Yine aynı programda cami içerisinde namazdan önce ben başkanımızın yanına yaklaştım, ‘‘Hocam! Sizden Kur’an tilâvetinde bulunmanızı bekliyoruz’’ dedim. Bana dönerek boğazını işaret etti ve ‘‘Okuyamam’’ dedi. Ben tekrar, ‘‘Ama hocam ben sizin adınıza Kilisliler’e söz verdim’’ diye ısrar edince kafasını salladı ve Hucurât süresini okumaya başladı. Sonunda da adımı sordu. Çok sert ve baskıcı gibi tanınan Altıkulaç, adını dahi bilmediği bir ile mftsne karşı böyle davranacak kadar da hoş grl ve karşı fikirlere açık biriydi.

Yine 1987 yılında Hakkâri’ye gelmişti. Dönüşünde kendisine iki üç kilo kadar kara kovan balı hediye etmek istedim. O da ısrarla parasını vermek istedi. Diyanet İşleri başkanına hediye edeceğim  kilo balın parasını almak olacak şey değildi. Kendisi de bir il mftsnden hediye almayı uygun görmemişti. Van Havaalanı’nda uçağa bineceği sırada, yine balın parasını vermek istedi, ben de almamakta direndim. Sonunda o prensibini bozmadı. Ben de para almayı uygun bulmadım. Bunun zerine o balı almadı ben de parayı almadım ve öylece vedalaştık.¹ Daha sonra hocanın bu tutumunu, muhtemel istismarlara karşı bir nlem olarak değerlendirdim ve hak verdim. Onun uzun yıllar bu konularda şaibesiz bir hayat sürmesinin sebebi bu titiz davranışlarıdır diye düşünüyorum.

Altıkulaç ncesi dönemlerde Türk hacılarının Mekke, Medine sokaklarında, otoparklarda, arabaların içinde, her türlü imkânlardan mahrum kaldıklarını hatta abdest ihtiyaçlarını bile rastgele evlerin kapısını alarak giderdiklerini, Medine garajında on binlerce Türk hacısının kadın erkek karışık vaziyette açıkta yattığını, kayıp, cenaze ve hastaların sahipsiz kaldığını, Türk hacılarının dinî hassasiyeti olmayan, bütün düşüncesi hacının sırtından para kazanmak olan kimselerin elinde nasıl perişan duruma dştklerini bilen ve gören biri olarak, diyebilirim ki, hac organizasyonunun Diyanet İşleri Başkanlığı eliyle yapılması Tayyar Altıkulaç döneminin en çok takdire şayan hizmetlerinden biridir.

Yine hac ile ilgili olarak Mina’da çok olumsuz şartlarda ve büyük bir kısmı heder edilerek, İşlâm adına utanç duyduğumuz kurban kesim ibadetinin, İşlâm Kalkınma Bankası organizasyonunda ve modern tesislerde ifa edilmesi, bu etlerin modern şartlarda dünyanın fakir ülkelerine gönderilmesi konusunda Altıkulaç’ın büyük çabaları olduğunu ve hatta onun ısrarlı çabaları sonucunda başarıldığını söyleyebilirim.

Tayyar Altıkulaç’ın, Türkiye’de ve dünyada ramazan ve kurban günlerinin tespiti konusundaki tartışmalara son vermek ve İşlâm lkelerinin aynı günde bayram yapmalarını sağlamak üzere R’yet-i Hilâl Konferansı düzenlemesi ve bütün mftlklere hilâlin gözetlenmesi konusunda tâlimat vermesi, onun önemli hizmetlerinden biridir. Bu konudaki tartışmaların en çok yoğun olduğu yerlerden birisi olan Kilis mftlğm sırasında Kilisliler’le

---

¹ Bu gibi durumlarda nasıl hareket edeceğimi hâlâ kestirmekte tereddüt yaşarım. Mazhar Bey benim hiç hatırlamadığım bu olayın kendisini üzdüğünü söylemiyor ama zldğnden de hiç şüphem yok. Geç de olsa kendisinden özür diliyorum. Hediyeleşmek sünnet olmakla birlikte konunun bu tür âmir-memur ilişkileri boyutuna olumlu veya olumsuz, kesin bir yorum getirilerek ilgililere yol gösterilmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü bu tür sıkıntılar her zaman yaşanıyor (T.A.).

ayı gözetlemeye çıkmış ve “Şayet hilâli görürseniz ben ramazan veya bayramı ilân edeceğim” demiştim. Bir ilçe müftüleri toplantısında Tayyar bey’e, “Sayın hocam! Ben Kilisliler’e, ‘Eğer ayı önceden görürsek bayram ilân edeceğim’ diye sizin adınıza söz verdim, ne dersiniz?” dediğimde o, “Sözünde dur ve hilâli görürseniz benim adıma bayram ilân edin!” diyerek hem aldığı kararın, hem de personelinin arkasında duracağını göstermiştir.

Tayyar Altıkulaç taşra teşkilâtının sorunlarını yakından takip eder ve her soruna müdahale ederdi. Ben 1980 yılında Denizli Güney ilçesi müftüsü iken 12 Eylül askerî darbesi olmuştu. Bu sırada kaymakam bir yerlere mesaj vermek için bana camide, “Atatürk’ün ruhu için mevlit okutalım” diye baskı yapmış, ben de, “zamanlamanın uygun olmadığını, bunun çeşitli şekillerde istismar edilebileceğini ve bunun için uygun bir zamanın beklenmesinin doğru olacağını” söyledim. Kaymakam fazla ısrar edince de, böyle bir hizmetin Diyanet İşleri Başkanlığı’nın teamülleri arasında bulunmadığını hatırlatarak konuyu Diyanet’e sormam gerektiğini belirttim. Diyanet İşleri Başkanlığı’na bir yazı göndererek kaymakamın isteği konusunda görüş istedim. Çok kısa zamanda Tayyar Altıkulaç imzasıyla, “Bazı müftülüklerin başkanlıktan söz konusu mevlit programları hakkında görüş istedikleri belirtilmiş, bu konu üzerinde çalışmaların devam ettiğinden bahisle zamanı gelince bütün müftülüklere gerekli açıklamanın yapılacağı, bu sebeple müftülüklerin başkanlıktan habersiz herhangi bir organize bulunmamaları” mealinde bir yazı geldi. Böylece bütün müftülükler istismara vesile olabilecek olaylardan kurtarılmış oldu.

Tayyar Altıkulaç’ın destekleriyle kurulan ve onun döneminde fevkalâde büyüyüp gelişen Türkiye Diyanet Vakfı bu dönemin en hayırlı hizmetlerinden biridir. Zira bu vakıf, kurulduğu gün birçoğumuzun hayalini zorlayacak büyüklükte dinî ve hayrî hizmetlere vesile olmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı’na maddî destek sağlamanın yanında yurt içinde ve yurt dışında, özellikle Türk cumhuriyetleriyle Türk ve müslüman akraba topluluklarında tarihe kayıt düşecek çapta hizmetlere vesile olmuştur.

Tayyar Altıkulaç’ın kurulmasına öncülük ettiği İslâm Araştırmalar Merkezi (İSAM) ve bu merkezde hazırlanan *İslâm Ansiklopedisi* de, yine kaydetmeden geçemeyeceğimiz ve bütün bilim dünyasının gıpta ettiği bir hizmettir.